

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-н Мира Цветкова-Арсова

катедра „Специална педагогика“ при ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научно направление

1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Автор: Йоанна Димитриос Николи

Тема: „ПЕДАГОГИЧЕСКИ СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕНИЦИ С ХИПЕРАКТИВНОСТ И ДЕФИЦИТ НА ВНИМАНИЕТО“ (PEDAGOGICAL STRATEGIES FOR STUDENTS WITH HYPERACTIVITY AND ATTENTION DEFICIT)

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Евгениева

1. Общо описание на представения комплект материали.

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № 38-382/21.07.2021 г. съм включена в състава на НЖ по процедурата за провеждане на защита на дисертационния труд на Йоанна Димитриос Николи, редовен докторант на английски език към катедрата по специална педагогика на ФНОИ при СУ.

Комплектът материали, представен за преглед и оценка, включва пълният текст на дисертационния труд на английски език, Автореферат на български език, CV на български език, списък с публикации и самите текстове на публикациите по темата на дисертационния труд, всичко това на електронен носител.

2. Кратки биографични данни за докторанта.

Йоанна Димитриос Николи е зачислена като редовен докторант на английски език към СУ, ФНОИ, катедра по специална педагогика през 2017 г. със срок на обучение от 3 години под научното ръководство на проф. Е. Евгениева.

Преди това Йоанна Николи е завършила магистратура по специална педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, в периода 2015 – 2016 г., а бакалавърската ѝ степен е по гръцка филология със специализация по класически изследвания в университета „Демокрит“ в Гърция в периода 2007 – 2012 г.

Понастоящем работи като учител на деца със специални образователни потребности в средно училище в Гърция, предимно обучавайки ученици с аутизъм, ХАДВ и поведенчески разстройства.

3. Актуалност на тематиката.

Темата на дисертационния труд на Йоанна Николи е интересна и значима и е посветена на една сравнително нова, но доста многочислена група деца и ученици със специални образователни потребности, а именно тези с хиперактивност и дефицит на вниманието (ХАДВ), като фокусът е върху педагогическите подходи и стратегии, подходящи и необходими за тяхното успешно обучение.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд, обща структура на труда.

Дисертационният труд на Йоанна Николи е в обем от 227 страници и е построен по следния начин: 5 глави, от които 2 са теоретични, една глава с постановка на изследването, две глави с анализ на данните и резултатите, като едната е посветена на събраните количествени данни, а другата на качествените данни, заключение, препоръки, приноси, библиография, приложения. Съотношението между теоретичната част и анализа на данните и резултатите е приблизително 70 към 120 страници.

Първата от двете теоретични глави се състои от пет параграфа, в които се разглежда същността на хиперактивността и дефицита във вниманието (ХАДВ) и се дават дефиниции, много добре, подробно и в ретроспективен план се описва възникването и първите изследвания по проблема, както и се цитират много съвременни автори и техните дефиниции и изследвания (доста от тях са от последните няколко години, което показва добро познаване на картината

както в исторически, така и в съвременен план), посочва се етиологията на ХАДВ, особеностите в оценяването на тези деца, а последният параграф разглежда някои терапевтични подходи и стратегии на въздействие.

Втората теоретична глава се спира на училищните умения на деца и ученици с хиперактивност и дефицит на вниманието. Тя се състои от два големи параграфа, като първият разглежда характеристиките на децата със специфични нарушения в обучението и в него са включени 10 подпараграфа. В тях последователно се описват особеностите във възприятията, паметта, вниманието и други особености при тази категория деца. Вторият параграф, който е посветен на педагогическите подходи и стратегии, приложими и подходящи в обучението на деца и ученици с хиперактивност и дефицит на вниманието, се състои от 4 подпараграфа, разглеждащи състоянието на приобщаващото образование, обучението в Гърция, работата в екип на учителите и използването на дидактични материали. Единствено вторият подпараграф тук е сравнително кратък на фона на останалите. Двете теоретични глави формират около 70 страници от целия труд.

Глава 3 представя постановката на изследването, която е построена в традиционен стил. Целта на изследването е да се проучат познанията на начални и гимназиални учители за ХАДВ. Формулирани са 4 хипотези. Методологията включва провеждане на количествено изследване, в което са обхванати 111 учители и с тях са използвани въпросници, и провеждане на качествено изследване чрез интервюта, в което са включени 15 учители. Тази глава обхваща около 6-7 страници.

Четвърта глава ни запознава с анализа на събраните качествени данни и резултати. На свой ред глава 5 много подробно и добре представя количествено данните – текстово, графично и таблично. Анализирани са резултатите от всички зададени въпроси последователно. Включени са и доста въпроси, насочени към използване на различни медикаменти и евентуалните им странични ефекти, прилагането на разнообразни терапии и пр. На стр. 185-200 се прави много добър и задълбочен анализ на състоянието на хипотезите, подкрепен от данни, графики и пр. Двете глави с анализа на количествените и качествените данни заемат около 120 страници.

Следва заключение, което добре финализира размислите по темата с елементи на изводи, последвано от препоръки, приноси, библиография и приложения, където са поместени въпросниците, използвани при изследването. Липсват Изводи, оформени като

отделна част в труда. Приносите нямат характер на такива, а повече се доближават до препоръки и указания за работа с деца и ученици с хиперактивност и дефицит на вниманието. Библиографската справка включва на пръв поглед около 180-190 литературни източници, което е много добър и висок брой използвани литературни източници.

5. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката.

Частта с приносите на дисертационния труд, въпреки че се нарича така, няма класически и традиционен вид, и текстът, който ги описва, за мен има повече характер на препоръки и съвети към учителите и практиката. В този смисъл моля докторантът да обособи и посочи как вижда приносите на своя дисертационен труд в научно-теоретично и в практико-приложно отношение.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд.

Публикациите по темата на дисертацията са 3, като библиографирането им е непълно, а именно не са посочени издателства, страници и пр. Например, аз не откривам публикация 3 в сборника от посочената научна конференция и моля да бъде уточнено по време на официалната защита в кой том и на кои страници е отпечатана тази конкретна публикация. Открих публикация 2, която е поместена в том 1 на стр. 39-48. Като обвързаност с темата на дисертационния труд, трите публикации кореспондират пряко с нея.

7. Автореферат.

Авторефератът отразява като цяло добре и в съкратен вариант общото съдържание на дисертационния труд. Той е в обем от 75 страници, като реално 55 са фактически текст. От стр. 55 започват „Препратки“, които за мен са всъщност библиография. Тук е включена една нова Глава 6 с Предложения за бъдещи изследвания, каквато няма в основния текст. На стр. 75 са посочени отново в непълен библиографски вид трите публикации по темата на дисертационния труд. Авторефератът съдържа множество таблици, графики и диаграми, предимно от Анализа на резултатите.

8. Въпроси и препоръки, освен горепосочените:

1. Ако трябва да обобщите и синтезирате най-важните и успешни стратегии в обучението на деца и ученици с хиперактивност и дефицит на вниманието (ХАДВ), кои биха били те?
2. Как преценявате общата готовност и познания на масовите учители в Гърция за работа и обучение на ученици с хиперактивност и дефицит на вниманието? Какво според Вас е най-важно да знаят масовите учители за обучението на тези деца и ученици?
3. Как изследването, което сте провели, ще Ви помогне в бъдещата Ви практическа работа като учител?
4. Като забележка ще посоча, че страниците в Съдържанието на пълния текст на дисертационния труд на английски език не кореспондира добре с реалните страници на главите и параграфите, което създава объркване.

Заключение:

Дисертационният труд на Йоанна Д. Николи на тема „ПЕДАГОГИЧЕСКИ СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕНИЦИ С ХИПЕРАКТИВНОСТ И ДЕФИЦИТ НА ВНИМАНИЕТО“ съдържа научни постановки и научно-приложни резултати, които представляват принос за науката и практиката на специалната педагогика. Като цяло трудът отговаря на изискванията на нормативната уредба в Република България и конкретно на изискванията на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“. Дисертационният труд представя едно интересно изследване и показва, че Йоанна Николи притежава теоретични познания за планиране и организиране на научно изследване, умения за практическото му провеждане, а така също и умения за анализ и интерпретиране на събраните данни и резултати, в научна област 1.2. Педагогика – Специална педагогика.

Въз основа на всичко изложено по-горе, аз давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд и автореферата, и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на **Йоанна Димитриос Николи** по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

София, 25 септември 2021 г.

С уважение: